

ΔΕΛΤΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Έρευνα Οκτωβρίου – Νοεμβρίου 2019

Μάρτιος 2020

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των ίδιων των επιχειρήσεων στην περίοδο Οκτωβρίου - Νοεμβρίου πέρυσι, οι επενδυτικές δαπάνες στο σύνολο της μεταποιητικής βιομηχανίας μειώθηκαν κατά 16,0% στη διάρκεια του 2019

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι εκτιμήσεις για την επενδυτική τάση το 2019 καταλήγουν σε σταθερότητα στην ΕΕ και στην Ευρωζώνη

Οι επενδυτικές δαπάνες στη μεταποιητική βιομηχανία στην Ελλάδα το 2020, αναμενόταν στην περίοδο Οκτωβρίου - Νοεμβρίου πέρυσι να αυξηθούν κατά 21,5%, σύμφωνα με τις πρώτες προβλέψεις για το νέο έτος, οι οποίες, όμως, διαχρονικά ενσωματώνουν ένα σημαντικό βαθμό αισιοδοξίας

Κύρια επενδυτική προτεραιότητα εγχωρίως για το 2019 και το 2020 είναι η αύξηση παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα

Στους παράγοντες που καταγράφεται πως έχουν αρνητική επίδραση επί των επενδυτικών σχεδίων, πρώτη είναι η Φορολόγηση των κερδών και ακολουθεί η Οικονομική πολιτική στο σύνολό της

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος της ΕΕ (DG ECFIN), το ΙΟΒΕ διεξάγει δύο φορές το χρόνο έρευνες επενδύσεων στη Βιομηχανία, με στόχο την αποτύπωση της πορείας τους και των επιμέρους χαρακτηριστικών τους. Πρόκειται για εμπειρική προσέγγιση που αποδίδει το «επενδυτικό κλίμα» κατά τη στιγμή υλοποίησης της έρευνας και μπορεί να χρησιμοποιηθεί συμπληρωματικά με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία επενδύσεων. Οι έρευνες αυτές έχουν επίσης το πλεονέκτημα να εξετάζουν και ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά της επενδυτικής δραστηριότητας, τα οποία δεν καταγράφονται σε άλλες πηγές. Επιπλέον, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την πορεία των επενδύσεων κάθε έτους καταγράφονται έξι φορές με διαδοχικές έρευνες. Έτσι ενσωματώνουν κάθε φορά τις νέες εξελίξεις και αντανακλούν τις μεταβολές του επενδυτικού κλίματος, προσεγγίζοντας με μεγαλύτερη ακρίβεια την πραγματική πορεία τους. Στο τρέχον δελτίο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την πιο πρόσφατη έρευνα που διεξήχθη, την περίοδο Οκτωβρίου – Νοεμβρίου 2019.

Εκτιμήσεις επενδύσεων για το 2019

Στη δεύτερη έρευνα επενδύσεων που διεξήχθη στο δίμηνο Οκτωβρίου – Νοεμβρίου του 2019, πραγματοποιήθηκε η τρίτη εκτίμηση για τη συνολική πορεία των επενδύσεων στη Βιομηχανία κατά το περασμένο έτος. Αυτή η εκτίμηση πραγματοποιήθηκε προς το τέλος του έτους, όταν και είχαν ήδη εφαρμοστεί, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, τα επενδυτικά σχέδια που είχαν αποτυπωθεί σε προηγούμενες έρευνες. Σύμφωνα με αυτές τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων, **οι επενδυτικές δαπάνες στο σύνολο της Βιομηχανίας το 2019 αναμενόταν να είναι 16 % χαμηλότερες σε σχέση με τις δαπάνες του 2018** (Πίνακας 1). Η αρχική πρόβλεψη για πέρυσι, στην αντίστοιχη χρονικά έρευνα του 2018, ήταν ισχυρή άνοδος, κατά 31,5%, όμως ήδη από την πρώτη έρευνα του 2019 (Μάρτιος – Απρίλιος) η τάση της είχε μεταβληθεί σε πτώση (-1,1%). Βάσει των αποτελεσμάτων της τρέχουσας έρευνας, το 2019 η επενδυτική δραστηριότητα συρρικνώθηκε στους περισσότερους μεταποιητικούς κλάδους, υπάρχουν όμως και βασικοί κλάδοι της Βιομηχανίας στους οποίους η επενδυτική δραστηριότητα διευρύνθηκε πέρυσι.

Πίνακας 1. Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία (ετήσιες % μεταβολές)

Κλάδος	Προβλέψεις τρέχουσας έρευνας για το 2019	Προβλέψεις τρέχουσας έρευνας για το 2020
Τρόφιμα-Ποτά-Καπνός	-36,7	13,9
Χημικά	16,7	11,8
Μη μεταλλικά Ορυκτά	68,0	16,0
Βασική μεταλλουργία	-3,6	47,5
Ένδυση-Υπόδηση	20,9	95,5
Λοιπές βιομηχανίες ¹	6,5	55,0
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	-16,0	21,5

¹ Στις Λοιπές Βιομηχανίες περιλαμβάνονται ενδεικτικά οι βιομηχανίες Ξύλου, Χάρτου, Εκτυπώσεων – Εκδόσεων, Διυλιστηρίων, Πλαστικών-ελαστικών, Ηλεκτρικών Μηχανών, Επίπλων κ.α.

Πηγή: ΙΟΒΕ, European Commission DG ECFIN

Συγκεκριμένα, μεταξύ των βασικών βιομηχανικών κλάδων, στον κλάδο **Μη Μεταλλικών Ορυκτών** και στα **Χημικά**, προέκυψε από την έρευνα άνοδος στο περασμένο έτος κατά 68,0% και 16,7% αντίστοιχα. Στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός**, κλάδος ο οποίος έχει σημαντικό ειδικό βάρος στον τομέα της βιομηχανίας, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων κατέληξαν σε μείωση επενδυτικών δαπανών πέρυσι κατά 36,7%. Στη **βασική μεταλλουργία** αναμενόταν για το 2019 υποχώρηση της επενδυτικής δαπάνης (-3,6%), όπως και στα **Πλαστικά-Ελαστικά** (-34,1%). Στον αντίποδα, έντονη άνοδος επενδυτικών δαπανών το προηγούμενο έτος προέκυψε στους κλάδους **Ένδυση-Υπόδηση** κατά 20,9%, **Ξύλου και συναφών προϊόντων** (+56,9%), όπως επίσης στο **Χαρτί και συναφή προϊόντα** (+42,2%).

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι πλέον πρόσφατες εκτιμήσεις για την τάση των επενδύσεων το 2019 έδειξαν σταθερότητα στην **Ευρωζώνη** και στην **Ευρωπαϊκή Ένωση**. Συγκεκριμένα, η

επενδυτική δραστηριότητα δεν μεταβλήθηκε στην ΕΕ και παρουσίασε οριακή αύξηση 0,1% στην Ευρωζώνη. Στις περισσότερες από τις ευρωπαϊκές χώρες, οι πρόσφατες εκτιμήσεις των επενδυτικών μεταβολών για το 2019 ήταν ανοδικές, ενώ εκτιμήσεις υποχώρησης καταγράφηκαν σε 11 από τις 28 χώρες: Ρουμανία, Βέλγιο, Τσεχία, Δανία, Πορτογαλία, Ιταλία, Σουηδία, Βουλγαρία, Ελλάδα, Ισπανία και Μάλτα (Πίνακας 2).

Πίνακας 2. Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία στις χώρες της ΕΕ (ετήσιες % μεταβολές)

Χώρα	προβλέψεις 2019	προβλέψεις 2020
Λουξεμβούργο	29,3	16,2
Λετονία	15,4	3,1
Κύπρος	11,4	7,8
Λιθουανία	10,5	5,9
Αυστρία	10,2	6,2
Εσθονία	9,8	23,7
Ουγγαρία	8,8	8,2
Γερμανία	6	5
Φινλανδία	5,9	2,5
Ηνωμένο Βασίλειο	4,4	5,1
Γαλλία	4,1	1,5
Ολλανδία	3,4	1,7
Σλοβενία	3	6
Κροατία	2,6	6,6
Πολωνία	2,1	5,5
Ευρωζώνη	0,1	7,2
ΕΕ-28	0	2,4
Σλοβακία	0	-2
Ρουμανία	-0,4	16,3
Βέλγιο	-1,3	22,6
Τσεχία	-2	-1
Δανία	-3	13
Πορτογαλία	-7,2	11,5
Ιταλία	-10	5,3
Σουηδία	-10,6	4,6
Βουλγαρία	-15,4	13,8
Ελλάδα	-15,9	21,4
Ισπανία	-20,3	0,7
Μάλτα	-64,8	6,8

Πηγές: IOBE, European Commission DG ECFIN

Προβλέψεις επενδύσεων για το 2020

Στην τρέχουσα έρευνα, οι επιχειρήσεις προέβησαν στην πρώτη πρόβλεψη για τις επενδυτικές δαπάνες τους κατά το 2020. Σύμφωνα με τη διαχρονική εμπειρία από την Έρευνα Επενδύσεων, οι αρχικές προβλέψεις για το επίπεδο της επενδυτικής δραστηριότητας το νέο έτος τείνουν να υπερεκτιμούν την τελική πραγματική δαπάνη. **Επιπλέον, το οικονομικό περιβάλλον στο δίμηνο Οκτωβρίου - Νοεμβρίου είχε διαφορετικά χαρακτηριστικά από αυτό που διαμορφώνεται την τρέχουσα περίοδο, υπό τις δυσμενείς επιδράσεις, εκδηλωμένες και εκτιμώμενες, εστιών ισχυρής αβεβαιότητας, όπως η πανδημία κορωνοϊού, καθώς και η προσφυγική και μεταναστευτική κρίση, οι γεωπολιτικές εντάσεις.** Ως εκ τούτου, αυτές οι προβλέψεις θα διαφέρουν αρκετά από τις επόμενες προβλέψεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκειά του. Επομένως, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας θεωρείται ότι **ενσωματώνουν ένα βαθμό αυξημένης αισιοδοξίας**

για την πορεία των επενδύσεων το τρέχον έτος. Δεδομένων των παραπάνω, βάσει των στοιχείων από την Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία την περίοδο Οκτωβρίου-Νοεμβρίου, **οι σχετικές δαπάνες προβλέφθηκε ότι θα ενισχυθούν το 2020 κατά 21,5%.**

Η τάση δεν είναι ίδια σε όλους τους μεταποιητικούς κλάδους. Στους περισσότερους εξ' αυτών είναι ανοδική. Η μεγάλη ένταση της ανόδου σε ορισμένους από τους κλάδους καθόρισε και τη συνολική τάση στη Βιομηχανία. Μεταξύ των σημαντικότερων κλάδων, αύξηση επενδύσεων φέτος προβλέφθηκε στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός**, κατά 13,9%, στα **Χημικά** (11,8%) και στα **Μη Μεταλλικά Ορυκτά** (16,0%. Στην **Ένδυση και Υπόδηση** προβλέφθηκε ισχυρή αύξηση της δαπάνης (95,5%), όπως και στη **Βασική μεταλλουργία** (47,5%).

Στην ΕΕ και την Ευρωζώνη οι προσδοκίες για το 2020 είναι θετικές, με την προβλεπόμενη άνοδο στη δεύτερη να είναι σαφώς μεγαλύτερη. Στο σύνολό τους οι επενδυτικές δαπάνες στη βιομηχανία προβλέπεται **ότι θα αυξηθούν κατά 2,4% στην ΕΕ και 7,2% στην Ευρωζώνη.** Οι προβλέψεις είναι ανοδικές στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών. Οι επενδυτικές δαπάνες αναμένεται να υποχωρήσουν σε 11 χώρες, ήτοι στο Λουξεμβούργο, τη Λετονία, τη Γαλλία, την Ολλανδία, τη Σλοβακία, τη Ρουμανία, την Τσεχία, την Πορτογαλία, την Ιταλία, τη Βουλγαρία και τη Μάλτα (Πίνακας 2).

Κατανομή των επενδύσεων με βάση το σκοπό τους

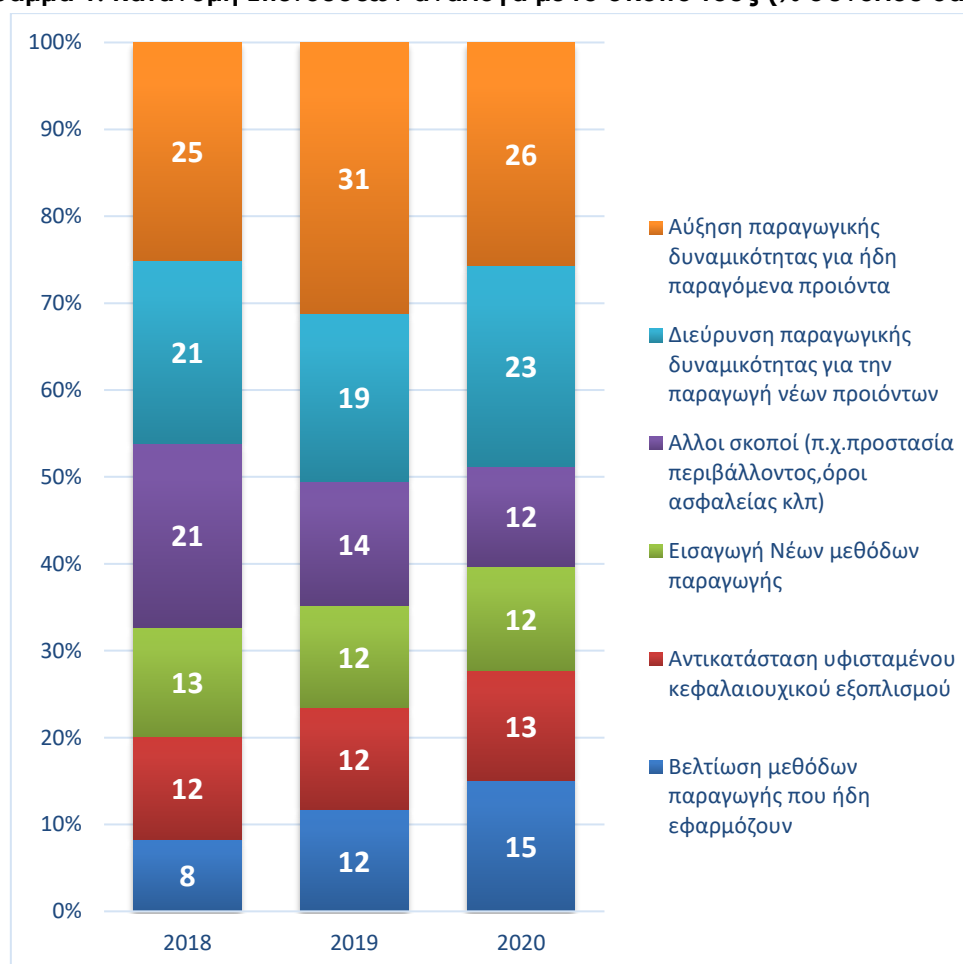
Οι έρευνες επενδύσεων του IOBE προσφέρουν σημαντική «διαρθρωτική» πληροφόρηση για τη φύση των επενδύσεων, καθώς οι επιχειρήσεις προχωρούν σε ιεράρχηση των επενδυτικών τους δαπανών ανάλογα με το σκοπό τους, την κατεύθυνση δηλαδή που αυτές έχουν. Έξι μεγάλες κατηγορίες επενδύσεων χρησιμοποιούνται, αν και, ως έναν βαθμό, αυτές οι κατηγορίες αλληλοσυμπληρώνονται (π.χ. αύξηση ή διεύρυνση της δυναμικότητας μπορεί να συμβεί μέσω βελτίωσης των μεθόδων παραγωγής ή εισαγωγής νέων μεθόδων). Σε κάθε περίπτωση πάντως, η αναλυτική αποτύπωσή τους οδηγεί σε χρήσιμα συμπεράσματα για την πορεία της βιομηχανίας προς εκσυγχρονισμό ή επέκταση, το άνοιγμα σε νέες αγορές ή την προσπάθεια τόνωσης της θέσης των επιχειρήσεων στις ήδη υπάρχουσες αγορές.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της πρόσφατης έρευνας, **το 2019** το επενδυτικό μείγμα των επιχειρήσεων αποτελούταν πρωτίστως από δαπάνες για **αύξηση παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα** (31,2%) ενώ έπονταν οι δαπάνες για **διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για παραγωγή νέων προϊόντων** (19,4%) και εκείνες που κατευθύνονται για **άλλους σκοπούς** όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η ενίσχυση των συνθηκών ασφαλείας στην παραγωγική διαδικασία κλπ. (14,3%). Οι κατηγορίες δαπανών **αντικατάσταση υφισταμένου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται και εισαγωγή νέων παραγωγικών μεθόδων** είχαν κατά μέσο όρο το ίδιο μερίδιο στις επενδυτικές δαπάνες των επιχειρήσεων της Βιομηχανίας, επομένως αποτελούσαν εξίσου σημαντικές προτεραιότητες (11,7%).

Οι επενδυτικές προτεραιότητες για το **2020, βάσει των προβλέψεων στο πολύ διαφορετικό από το τρέχον οικονομικό περιβάλλον της περιόδου Οκτωβρίου – Νοεμβρίου** πέρυσι, διαφοροποιούνται ελαφρώς σε σύγκριση με το 2019. Έτσι, βάσει των πρόσφατων προβλέψεων, κύρια προτεραιότητα παραμένουν και για φέτος η **αύξηση παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα**, αλλά σε μικρότερο βαθμό από πέρυσι (25,7% του συνόλου των επενδύσεων). Έπονται και πάλι οι επενδύσεις για **διεύρυνση της**

παραγωγικής δυναμικότητας για νέα προϊόντα (23,1%), όμως πλέον ακολουθούν αυτές για **βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται** (15,1%). Σε μικρή απόσταση από αυτόν τον επενδυτικό σκοπό, αλλά και μεταξύ τους, βρίσκονται η **αντικατάσταση υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού** (12,6%), η **εισαγωγή νέων παραγωγικών μεθόδων** (12,0%) και οι **άλλοι σκοποί** που υποχώρησαν, από την τρίτη θέση πέρυσι, στην τελευταία (11,6%).

Διάγραμμα 1. Κατανομή Επενδύσεων ανάλογα με το σκοπό τους (% συνόλου δαπάνης)

Πηγή: IOBE

Παράγοντες που επηρεάζουν τις επενδύσεις

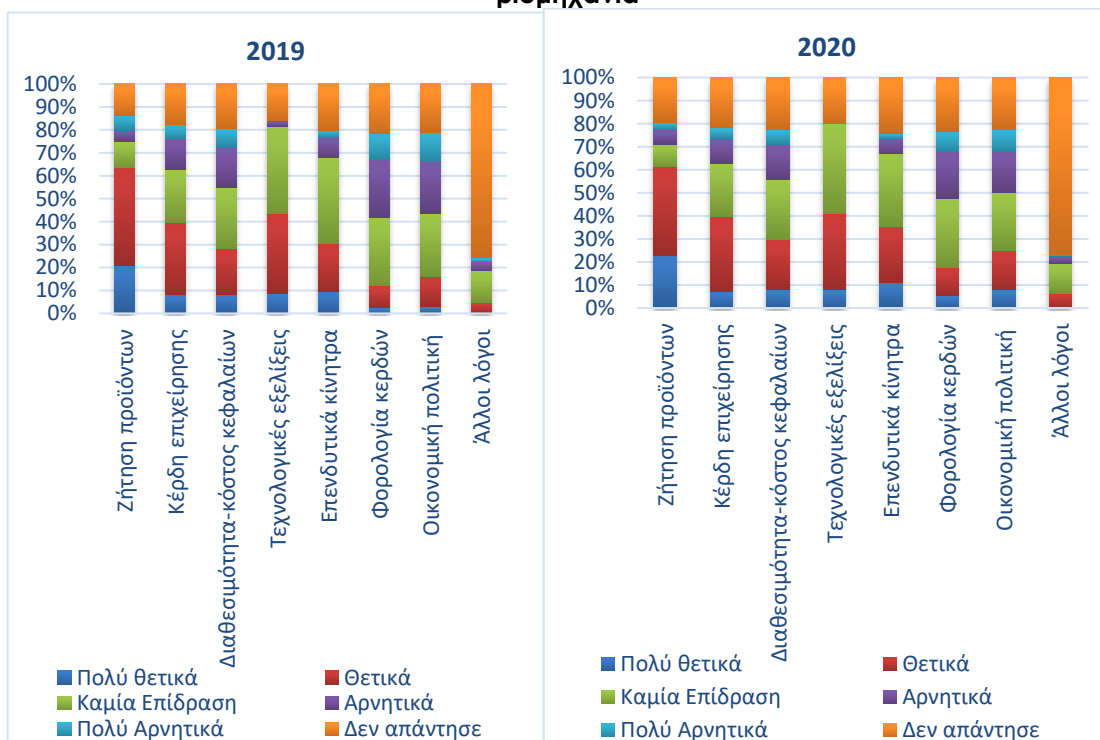
Σημαντική πληροφόρηση για τη διαδικασία της επενδυτικής απόφασης προσφέρουν και οι απόψεις των επιχειρήσεων για τους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την επενδυτική τους δραστηριότητα. Καταγράφονται έτσι οι πιθανοί λόγοι που ενδεχομένως ερμηνεύουν την απόφασή τους να αυξήσουν, να διατηρήσουν αμετάβλητες ή να μειώσουν τις αντίστοιχες δαπάνες τους.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τρέχουσας έρευνας, πέντε από τους οκτώ εξεταζόμενους παράγοντες κατά το περασμένο έτος και έξι παράγοντες το 2020, επιδρούν θετικά στην επενδυτική δραστηριότητα των βιομηχανικών επιχειρήσεων. Όμως, πρέπει να

τονιστεί ότι **αυτές οι αξιολογήσεις πραγματοποιήθηκαν στην περίοδο Οκτωβρίου – Νοεμβρίου πέρυσι, όταν δεν υπήρχαν οι τρέχουσες εστίες ισχυρής αβεβαιότητας** (πανδημία κορωνοϊού, προσφυγική - μεταναστευτική κρίση). **Οι επιδράσεις αυτών θα είχαν ενδεχομένως μεταβάλει αρκετά τόσο την ιεράρχηση, όσο και τη σχετική σημασία των παραγόντων για το 2020.**

Βάσει των τιμών του συντελεστή σημαντικότητας για τους εξεταζόμενους παράγοντες¹, για το 2019 αλλά και για φέτος, προέκυψε ότι η **προσδοκώμενη ζήτηση για προϊόντα** και η συμβολή των **τεχνολογικών εξελίξεων** είναι οι δύο παράγοντες με την ισχυρότερη θετική επίδραση στις επενδυτικές αποφάσεις. Συγκεκριμένα, το 63,7% των ερωτηθέντων το 2019 και το 61,3% αυτών το 2020 αποτίμησε την επίδραση της ζήτησης είτε ως θετική, είτε ως πολύ θετική. Η τονωτική συμβολή των **τεχνολογικών εξελίξεων** είναι φέτος μικρότερης έντασης, με ένα 41,1% και 43,5% αντίστοιχα να την αποτιμά ως θετική ή πολύ θετική για το τρέχον έτος και πέρυσι (Διάγραμμα 2). Έπονται, με κριτήριο την τιμή του συντελεστή σημαντικότητας, τα **κίνητρα για επενδύσεις**, τόσο πέρυσι, όσο και φέτος, τα οποία αξιολογούνται θετικά από το 30,6% και 35,5% των επιχειρήσεων αντίστοιχα και κατόπιν τα **κέρδη της επιχείρησης**, επίσης σε αμφότερα τα έτη. Ο παράγοντας με τη χαμηλότερη ενισχυτική επένεργεια στις επενδύσεις της βιομηχανίας είναι η **διαθεσιμότητα και το κόστος κεφαλαίων**, με το ποσοστό που τα αξιολογεί θετικά να διαμορφώνεται στο 28,2% το 2019 και στο 29,8% το 2020.

Διάγραμμα 2. Παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα στη βιομηχανία

Πηγή: IOBE

¹ Ο συντελεστής λαμβάνει τιμές στο διάστημα [-100, +100], δηλαδή +100 όταν όλες οι επιχειρήσεις εκτιμούν πολύ θετική την επίπτωση του αντίστοιχου παράγοντα και -100 αντιστρόφως.

Η **ευρύτερη οικονομική κατάσταση (άλλοι λόγοι)**, η **φορολογία κερδών** και η **οικονομική πολιτική** φαίνεται πως άσκησαν αρνητική επιρροή στα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων το περασμένο έτος. Η επίδραση των δύο από τους τρεις παραπάνω παράγοντες στην επενδυτική δραστηριότητα της βιομηχανίας προβλέπεται ότι θα είναι προς την ίδια κατεύθυνση και το 2020, με μικρότερη ένταση. Συγκεκριμένα, πλέον αποτρεπτικός παράγοντας των επενδύσεων ήταν το 2019, για άλλο ένα έτος, η **φορολογία κερδών**, με το 36,3% και 29,0% των ερωτηθέντων να την αξιολογεί αρνητικά στο προηγούμενο και το τρέχον έτος αντίστοιχα. Έπεται σε αρνητική επίδραση επί των επενδυτικών αποφάσεων των βιομηχανικών επιχειρήσεων η **οικονομική πολιτική στο σύνολό της**, με το 35,5% των ερωτώμενων για πέρυσι και το 27,4% για φέτος να αξιολογεί την επίδρασή της ως αρνητική ή πολύ αρνητική. Αυτή την αξιολόγηση έλαβε από το 5,6% των ερωτηθέντων και η **ευρύτερη οικονομική κατάσταση (άλλοι λόγοι)**, για το προηγούμενο έτος, στο οποίο επενέργησε ελαφρώς αρνητικά. Ίδιας έντασης, αλλά αντίθετης κατεύθυνσης, αναμένεται να είναι η επίδρασή της φέτος.

Πίνακας 3. Συντελεστές σημαντικότητας με βάση τους παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα¹

Συντελεστής σημαντικότητας ανά παράγοντα	2019	2020
Ζήτηση προϊόντων	33,5	35,5
Τεχνολογικές εξελίξεις	25,0	24,6
Επενδυτικά κίνητρα	12,5	17,8
Κέρδη επιχείρησης	10,9	13,3
Διαθεσιμότητα-κόστος κεφαλαίων	1,2	4,8
Άλλοι λόγοι	-1,2	0,8
Οικονομική πολιτική	-14,5	-2,0
Φορολογία κερδών	-16,6	-7,3

Πηγή: ΙΟΒΕ